

## ГРАФИКАЛЫҚ ПӘНДЕРДІ ОҚИТЫН БІЛІМ АЛУШЫЛАР БІЛІМІНІҢ САПАСЫН ЖОҒАРЫЛАТУ ЖОЛДАРЫ

### Резюме

В статье рассматриваются современные проблемы совершенствования графической подготовки обучающихся, а именно при изучении начертательной геометрии и инженерной графики.

### Summary

In article modern problems of improvement of graphic preparation being trained are considered, namely when studying descriptive geometry and engineering graphics.

Қазіргі кезде инженерлік білім мемлекеттің әлеуметтік – экономикалық дамуының өзекті көрсеткіші болып қарастырылады. Ақпараттық және коммуникациялық технологиялардың қарқынды дамуы инженерлік еңбектің маңызын елеулі түрде өзгертуіне келтірді, бұл Жоғары оқу орнының түлегін дайындауда өзгерістерді қажет етті, сонымен қатар оның кәсіптік сапасын бағалау бойынша жаңа тәсілдемелерді әзірлеуді талап етті. Соңғы жылдары өміріміздің әр саласында болып жатқан маңызды өзгерістер, экономиканың, ғылымның, техниканың екпінді дамуы жоғары дәрежелі мамандарын даярлауды талап етеді. Еңбек нарығының қалыптасуы кәсіптік дайындаудың сапасына жаңа талаптар қояды, бұл техникалық Жоғары оқу орнының түлектері арасында бәсекелестік тудырады.

Мамандардан келесідей қасиеттер талап етіледі: өндірістік және басқару мәселелерді шешуге практикалық дағдысын иеленуі, ғылыми және техникалық ақпарат ағынында еркін бағдарлануы, өз білімдерін үнемі толықтыра білуі, ғылыми-техникалық ілгерілеуінің даму үрдісін болжамдап білу қабілеттілігі, шығармашылық түрде ойлануды білу, өз көзқарасын қорғай білу. Айтылған көрсеткіштердің негізін жоғары оқу орнында оқу кезінде қалыптастыру қажет. Болашақ мамандардың кәсіптік қалыптасуына, олардың кеңістікте елестету, ойлау қабілеттерін дамытуына басқа да техникалық пәндерді игеру үшін қажетті білім негіздерін қалайтын графикалық пәндерді зерделеу үлкен әсерін тигізеді.

Графикалық инженерлік қызмет дағдысын қалыптастыратын пәндерге сызба геометрия, инженерлік және компьютерлік графика жатады. Сызба геометрия жоғары оқу орнында оқытылатын графикалық цикл бойынша алғашқы пән. Сызба геометрияны оқыту процесі білім алушылардың жоғары оқу орнына бейімделу кезеңімен үйлеседі. Әрі қарай оқу үдерісі бойынша инженерлік графиканы оқыту керек, өйткені сызба геометрияны жетік меңгеру, басқа да графикалық

калық пәндерді оңай оқып білуіне септік болады.

Сызба геометрия мен инженерлік графиканы оқу кезінде оқу үдерісінің белгілі бір кезеңінде компьютерлік графикаға тән жаңа графикалық дағдысын иемденуді талап еткенде сызба жұмыстарын автоматтандырылуы ерекше мәнге ие болады. Басқа сөзбен айтқанда, компьютер дәстүрлі оқу есептерін шығарғанда жаңа графикалық аспап ретінде қолданылады, сонымен қатар білім беру сапасын жоғарылату мақсатына қызмет етеді.

Кәсіби білім беруде компьютерлік оқыту технологиясын пайдалану проблемасының бағыттары бойынша орындалған зерттеулер де баршылық: білім беруді компьютерлік әдістемемен қамтамасыздандыру (К.Е. Афанасьев, Г.Я.Гальперин, К.А.Камардинов, Б.Бөрібаев, Қ.С.Әбдиев және т.б.), пән мұғалімдеріне жаңа ақпараттық технологияны мазмұндық тұрғыда оқыту жүйесі (А.А. Абдукадыров, М.А.Құдайқұлов, Э.И.Кузнецов және т.б.), білім беруді ақпараттандыру, оқыту процесінде ақпараттық-компьютерлік технологияларды пайдалану (Е.И.Машбиц, В.М.Монахов, Ж.А.Қараев, К.Ж.Аганина, А.Ж.Арыстанова, Е.С.Полат, Е.Балапанов, С.Р.Доманова, Ш.Х.Құрманалина, Г.К.Нұрғалиева, С.С.Тауланов және т.б.), қашықтықтан оқыту технологиясын, электрондық оқу-әдістемелік кешенін жасау (Е.Алениева, Е.Г.Гаевская, М.А.Винницкая, В.П.Тихомиров, Д.М.Джусубалиева және т.б.).

Жоғары оқу орындарында мамандардың кәсіби даярлығын ұйымдастыруда компьютерлік технологияны пайдалану реттілікті болжайды: оқытудың құралдары, пәнді зерттеу, кәсіби тапсырмалардың шешімін іздестіру. Сонымен бірге білім алушыларға мынадай білім дағдыларын меңгертуді көздейді: педагогикалық аспаптық құралдардың тұжырымдамалық тұрғыда жасалуын; оқу-ақпараттық ортаның жас маман даярлығының өзінің кәсіби ортасына бейімделе білуін; ақпараттық технология арқылы студенттердің кәсіби-бағдарлық тапсырмаларды шешудегі даярлық деңгейін. Болашақ

мамандардың компьютерлік технологияны пайдаланудан практикалық білім негіздерінен тәжірибе жинақтауын қажет етеді. Компьютерлік технологияны меңгеру: олардың атқаратын міндеттерін; жұмыстың негізгі қағидаларын, қолдану саласын білуді; технологиялардың ұсынған негізгі функционалдық мүмкіндіктерін білуді; бағдарламалық құралдармен жұмыс жасау тәсілдерін жетік білуді, оларды шығармашылықпен практикада пайдалануды қарастырады [1].

Қазіргі кезде білім алушылардың шығармашылық қабілеттерін, өздігімен білім алумен өз бетімен даму дағдыларын қалыптастыруға бағытталған оқытудың дәстүрлі әдістерін жетілдіру қажеттілігі пайда болады. Сызба геометрия және инженерлік графика пәндерін оқыту технологиясын жаңғырту келесі бағыттармен жүзеге асады: ғылыммен өндірісте ақпараттық технологияларын қолданумен байланысты инженерлік графика курсы өзгертуі; оқу үдерісін ұйымдастырған кезінде ақпараттық технологияларды қолдану, яғни инженерлік графиканы оқытуда компьютерлік графиканың құрал-

дарын қолдану. Техникалық жоғары оқу орнындарында компьютерлік технологияларды графикалық пәндерін оқыту құралы ретінде пайдалану көрнекілік дәрежесін арттыруға мүмкіндік беріп, білім алушылардың оқу материалдарын игеру дербес екпінің анықтайды.

Қазіргі жағдайда графикалық пәндерді оқыту үдерісінің қарқындылығын арттыру тенденциясы айқындалады, яғни оқыту процесінің тиімділігін жоғарылатуға мүмкіндік беретін электрондық әдістемелік талдамаларды, электрондық оқулықтарды, тестілеу бағдарламаларды қолдану.

Қорытындылап айтқанда, білім алушыларды оқытуда жаңа технологияларды қолдану, мультимедиялық оқулықтарды, электрондық кітаптарды және интерактивтік энциклопедияларды жасау мүмкіншілігі білім алушылардың дайындық деңгейімен олардың қабілеттерін ескере отырып, оқу үдерісін дараландыруға мүмкіндік береді, сонымен қатар оқу үдерісінің тиімділігімен көрнекілігін жоғарылатуға мүмкіндік береді.

#### Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Исабек Н.Е. Студенттерді компьютерлік технологияны кәсіби іс-әрекеттерде пайдалануға даярлаудың теориялық және практикалық негіздері.: пед. ғыл. докторы дис. ... Автореф. Алматы., 2010. - 44б.

Естаулетов А.Х., магистрант, ЕНУ им. Л.Н.Гумилева

УДК 74

## МНОГООБРАЗИЕ В РАЗВИТИИ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО ИСКУССТВА КАЗАХСТАНА

### Түйіндемесі

Мақалада Қазақстанның өткен заманынан қазіргі уақытқа дейінгі қолөнері дамуының көптеген аспектілері қарастырылуда. Тастарды өңдеу, сүйек кесу өнері, ағашқа қолтаңба салу және кілем тоқыма иіру сияқты ұлттық құндылықтарының даму ерекшеліктері ашылды.

**Summary**The article considers the diverse aspects of the development of arts and crafts in Kazakhstan from antiquity to the present. The peculiarities of the development of national crafts such as jewelry making, carpet weaving, carving and painting on wood, bone carving art, stonework and blacksmithing are described.

Истоки народных промыслов и ремесел казахов уходят вглубь веков. Археологические находки свидетельствуют о развитии ткачества у племен андроновской культуры на территории Казахстана. Казахский народ стал преемником духовной и материальной культуры племен, издавна обитавших на территории Казахстана. На развитие культуры казахского народа большое влияние оказали народы Южной Сибири, Средней Азии. Значительных высот достигли традиционные народные ремесла во второй половине XIX - начале XX в. [1].

Прикладное искусство имеет национальные черты. Форма предметов - посуды, мебели, одежды - связана с обычаями и образом жизни народа, с его эстетическими воззрениями. В прикладном искусстве учитываются и возрастные различия людей. В тот период многие аулы не имели возможности приобрести бытовые предметы в городе, сельские жители использовали изделия народных умельцев. Особенно большим спросом пользовались изделия мастеров по изготовлению седел, ювелиров, сапожников и др. Мастера, зани-